FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT ELEANOR SHARPSTON

föredraget den 24 april 2008 [1]

1. Förevarande begäran om förhandsavgörande från Amtsgericht i Flensburg, Tyskland, gäller frågan huruvida tillämpningen av en tysk lagvalsregel är förenlig med förbudet mot diskriminering och de medborgarskapsrättigheter som föreskrivs i EG-fördraget. Enligt den regeln bestäms efternamnet för en person som bara är tysk medborgare uteslutande enligt tysk rätt. Även om personen i fråga är född och har sin stadigvarande hemvist i en annan medlemsstat (i detta fall Danmark), vars lag är tillämplig på honom i enlighet med Danmarks lagvalsregler, kan hans efternamn som bildats och registrerats där enligt den lagstiftningen alltså inte registreras i Tyskland om det inte överensstämmer även med tysk materiell rätt.

Tillämpliga bestämmelser

Fördragets bestämmelser

2. I artikel 12 första stycket EG stadgas följande:

”Inom detta fördrags tillämpningsområde och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i fördraget, skall all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden.”

3. Artikel 17 EG har följande lydelse:

”1. Ett unionsmedborgarskap införs härmed. Varje person som är medborgare i en medlemsstat skall vara unionsmedborgare. Unionsmedborgarskapet skall komplettera och inte ersätta det nationella medborgarskapet.

2. Unionsmedborgarna skall ha de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i detta fördrag.”

4. Artikel 18.1 EG:

”Varje unionsmedborgare skall ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlems-

1 — Originalspråk: engelska.

staternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i detta fördrag och i bestämmelserna om genomförande av fördraget."

5. Enligt artikel 65 EG (även jämförd med artiklarna 61 c och 67 EG) får gemenskapslagstiftaren anta "åtgärder rörande civilrättsligt samarbete med gränsöverskridande följder", däribland sådana som syftar till "b) främjande av förenligheten mellan tillämpliga bestämmelser i medlemsstaterna om lagkonflikter och om domstolars behörighet". Några sådana åtgärder har ännu inte vidtagits i fråga om fastställelsen av namn. [2]

Materiella bestämmelser om fastställelse av efternamn

6. I punkterna 5–22 i sitt förslag till avgörande i målet García Avello, [3] gav generaladvokaten Jacobs en översikt över de vid tidpunkten (år 2003) gällande bestämmelserna om fastställelse av efternamn i medlemsstaterna. Det har skett en utveckling sedan dess och i flera medlemsstater ges i bestämmelserna nu fler valmöjligheter än vad som tidigare var fallet. I det här skedet räcker det dock att säga att det råder betydande olikheter inte bara i fråga om hur efternamn fastställs, utan även i fråga om den grad av valfrihet som ges i lagstiftningen. Det kan särskilt nämnas att sammansatta efternamn (bildade genom att båda föräldrarnas efternamn kombineras) är förbjudna i vissa medlemsstater, tillåtna i andra medlemsstater och normen i ytterligare andra.

Lagvalsregler om fastställelse av efternamn

7. För att fastställa vilken lag som är tillämplig vid fastställelsen av en persons efternamn när det finns kopplingar till mer än ett rättssystem, hänvisas i vissa rättsordningar till personens stadigvarande hemvist, [4] men det

2 — För närvarande ska åtgärder enligt artikel 65 EG antas "i den mån de behövs för att den inre marknaden skall fungera väl". Den inskränkningen kommer inte längre att finnas kvar i artikel 81 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, som är tänkt att ersätta artikel 65 EG och som innehåller särskilda bestämmelser om åtgärder rörande familjerätt med gränsöverskridande följder.

3 — Förslag till avgörande av den 22 maj 2003 i mål C-148/02, García Avello (REG 2003, s. I-11613).

4 — Bland medlemsstaterna förefaller Danmark, Finland och Litauen tillämpa hemvistkriteriet (det vill säga stadigvarande hemvist, och inte begreppet domicil, i den mening som avses i common-law-systemen), medan det i grekisk rätt hänvisas till lagstiftningen i det land där föräldrarna senast var gemensamt bosatta.

verkar vara vanligare att hänvisa till lagstiftningen i det land där hon eller han är medborgare. [5] Den principen fastställs i fråga om vissa medlemsstater genom internationella avtal som slutits inom CIEC (Internationella civilståndskommissionen), en mellanstatlig organisation bland vars medlemmar återfinns tretton medlemsstater, och ytterligare tre medlemsstater har observatörsstatus. Tyskland är medlem i CIEC. Danmark är varken medlem eller observatör.

8. Ett antal CIEC-konventioner [6] gäller namn, men ingen har ratificerats av mer än sju medlemsstater. Sammanfattningsvis föreskrivs i dessa i princip att en persons namn ska fastställas enligt lagstiftningen i den stat där han eller hon är medborgare och att konventionsstaterna inte ska godkänna byten av efternamn för medborgare i en annan konventionsstat, om de inte även är medborgare i den första staten, men i tillämpliga fall utfärda intyg om avvikande efternamn. Enligt en senare konvention, [7] som ännu inte trätt i kraft, kommer det efternamn som barnet förvärvar i födelsestaten, när det är medborgare i mer än en konventionsstat, att erkännas i de andra konventionsstaterna, men det gäller även ett efternamn som barnet förvärvar på föräldrarnas begäran i en annan konventionsstat där barnet är medborgare.

5 — Detta tycks vara fallet i de flesta övriga medlemsstater. Irland och Förenade kungariket har dock inte någon särskild lagvalsregel – i praktiken är den nationella lagstiftningen tillräckligt flexibel för att namn som bildats i enlighet med andra rättsordningar ska kunna godtas.

6 — CIEC-konvention nr 4 om byte av efternamn och förnamn av den 4 september 1958; nr 19 om tillämplig lag om efternamn och förnamn av den 5 september 1980 och nr 21 om utfärdande av certifikat om skilda efternamn av den 8 september 1982.

7 — CIEC-konvention nr 31 om erkännande av efternamn av den 16 september 2005.

Instrument angående barnets rättigheter

9. Artikel 3.1 i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter [8] har följande lydelse: ”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.” I princip samma bestämmelse återfinns i artikel 24.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. [9]

10. I artikel 7.1 i konventionen om barnets rättigheter föreskrivs bland annat att ett barn ska ”registreras omedelbart efter födelsen och skall ha rätt från födelsen till ett namn”. I princip samma bestämmelse återfinns i artikel 24.2 i internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. [10]

8 — Av den 20 november 1989, ratificerad av samtliga medlemsstater.

9 — EGT C 364, 2000, s. 1 (mer nyligen, i EUT C 303, 2007, s. 1).

10 — Av den 16 december 1966, även den ratificerad av samtliga medlemsstater.

I förevarande mål tillämplig nationell lagstiftning

11. Enligt dansk internationell privaträtt ska frågor om bestämmande av en persons efternamn avgöras enligt lagen där personen är bosatt (det vill säga där personen har sin stadigvarande hemvist) enligt dansk rätt. När efternamnet ska bestämmas för en person som har sin stadigvarande hemvist i Danmark tillämpas således dansk rätt.

12. Vid den i förevarande mål berörda tiden reglerades bestämmande av efternamn i Danmark i artiklarna 1–9 i lag nr 193 av den 29 april 1981 om personnamn (Lov om personnavne). [11]

13. I artikel 1 i den lagen föreskrivs att om föräldrarna använder ett enda efternamn får barnet det namnet. Om de inte använder samma efternamn kan endera förälderns efternamn väljas. Enligt artikel 9 är det dock tillåtet att administrativt byta efternamn till ett efternamn sammansatt av båda föräldrarnas efternamn med ett bindestreck mellan.

14. Alternativt (och vanligen) kan, när barnet bär den ene förälderns efternamn, den andre förälderns efternamn användas som mellannamn (mellemnavn). De två namnen kombineras då i själva verket (utan bindestreck). Enligt 1981 års lag kan dock endast det andra ledet (efternamnet) i det sammansatta namnet i detta fall föras vidare till nästa generation.

15. Enligt 10 § första punkten i lagen om införande av civillagen (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch) (nedan kallad EGBGB) ska en persons efternamn i Tyskland fastställas enligt lagen i den stat där personen är medborgare. Enligt 10 § tredje punkten EGBGB får barnets efternamn bestämmas enligt en annan stats bestämmelser endast när en förälder (eller annan person som ger barnet namnet) är medborgare i den staten. Tysk rätt kan dock tillämpas när ingen av föräldrarna är tysk medborgare, men åtminstone en av dem är bosatt i Tyskland.

16. Av 1616 § i civillagen (Bürgerliches Gesetzbuch) (nedan kallad BGB) framgår att om föräldrarna använder ett enda efternamn får barnet, liksom i Danmark, det namnet. [12] 1617 § har följande lydelse:

11 — Senare, med verkan från den 1 april 2006, ersatt av lag nr 524 av den 24 juni 2005 om namn (Navnelov), som erbjuder fler valmöjligheter.

12 — Enligt 1355 § kan det endast vara det efternamn som tidigare burits av en av makarna, inte en sammansättning av de två efternamnen.

”1) Om föräldrarna inte bär samma efternamn som gifta, men har gemensam vårdnad om barnet, ska de genom att lämna en förklaring vid folkbokföringsenheten välja antingen faderns eller moderns efternamn vid tidpunkten för förklaringen som det efternamn barnet ska förvärva vid födseln. … Föräldrarnas val ska även gälla deras senare födda barn.

2) Om föräldrarna inte lämnat någon sådan förklaring inom en månad från barnets födsel ska Familiengericht[13] överlämna rätten att bestämma barnets efternamn till en av föräldrarna. Punkt 1 ska gälla i tillämpliga delar. Domstolen får fastställa en frist inom vilken den rätten ska utövas. Om rätten att namnge barnet inte har utövats inom den fristen ska barnet förvärva det efternamn som den förälder som erhöll rätten att bestämma barnets namn bär.

3) När ett barn föds utanför Tysklands territorium ska domstolen inte överlämna rätten att bestämma barnets namn på sätt som anges i punkt 2 om inte en förälder eller barnet begär det eller det är nödvändigt att registrera barnets efternamn i en tysk registrerings- eller identitetshandling.”

17. Det är enligt 1617 § punkt 1 således inte möjligt att kombinera båda föräldrarnas efternamn för att bilda ett sammansatt namn. Bestämmelsen utesluter dock inte att ett befintligt sammansatt namn som redan bärs av en av föräldrarna går vidare. [14]

Rättspraxis från domstolen

18. Frågor angående bestämmande av efternamn uppkommer inte ofta inom ramen för gemenskapsrätten. Domstolen har dock avgjort två mål om förhandsavgörande på detta område, nämligen målen Konstantinidis [15] och García Avello, [16] samt en tidigare begäran om förhandsavgörande i förevarande mål. [17]

13 — Beteckningen på Amtsgericht vid handläggning av familjerättsliga mål.

14 — Bundesverfassungsgericht (konstitutionsdomstolen) har konstaterat att 1616 och 1617 §§ inte strider mot konstitutionen till den del de utesluter att ett barn förvärvar ett sammansatt efternamn bestående av båda föräldrarnas efternamn (dom av den 30 januari 2002, 1 BvL 23/96, BVerfGE 104, s. 373).

15 — Dom av den 30 mars 1993 i mål C-168/91, Konstantinidis (REG 1993, s. I-1191; svensk specialutgåva, volym 14, s. 97).

16 — Ovan fotnot 3.

17 — Dom av den 27 april 2006 i mål C-96/04, Standesamt Stadt Niebüll (REG 2006, s. I-3561) (se nedan, punkterna 21–29).

19. I domen i det ovannämnda målet Konstantinidis fastslog domstolen att det var oförenligt med förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet att föreskriva en skyldighet för grekiska medborgare att i sin yrkesutövning i en annan medlemsstat använda en translitteration av sitt namn som är sådan att uttalet av namnet förvanskas och detta innebär en risk för att hans potentiella kunder förväxlar honom med andra.

20. I domen i målet García Avello fastslog domstolen att artiklarna 12 EG och 17 EG utgör hinder för belgiska myndigheter att avslå en ansökan om byte av efternamn för minderåriga barn som är bosatta i Belgien och som är medborgare både i Belgien och i Spanien, när ansökan syftar till att ge barnen rätt att bära det efternamn som de har rätt till enligt lagstiftningen och traditionen i Spanien.

Bakgrund och förfarande

21. Barnet Leonhard Matthias föddes i Danmark år 1998. Stefan Grunkin och Dorothee Paul är hans föräldrar. Han och hans föräldrar är endast tyska medborgare (enbart det faktum att en person föds i Danmark medför inte automatiskt danskt medborgarskap). Han har sedan födseln huvudsakligen varit bosatt i Danmark, där båda föräldrarna inledningsvis bodde tillsammans. Under några månader åren 2001–2002 bodde han tillsammans med dem i Niebüll i Tyskland. Sedan dess har han huvudsakligen bott hos sin mor i Tønder, Danmark, men han besöker regelbundet fadern i Niebüll, som ligger omkring 20 km därifrån.

22. Leonhard Matthias registrerades vid födelsen i Danmark under efternamnet Paul, med Grunkin som mellannamn. Några månader senare ändrades efternamnet på föräldrarnas begäran till Grunkin-Paul genom ett administrativt certifikat (*navnebevis*), och en födelseattest med uppgift om detta efternamn utfärdades. [18] Det var möjligt eftersom han var bosatt i Danmark i den mening som anges i dansk internationell privaträtt, så att dansk materiell lagstiftning gällde vid bestämmandet av hans efternamn.

23. Föräldrarna önskar registrera honom hos de tyska myndigheterna i Niebüll med efternamnet Grunkin-Paul, som han förvärvat i Danmark. Dessa myndigheter har i enlighet med den tyska lagstiftning som redovisats ovan [19] vägrat godta det efternamnet, och förklarat att efternamnet måste vara antingen Grunkin eller Paul.

18 — Enligt Stefan Grunkin hade föräldrarna ursprungligen uppgett att Leonhard Matthias efternamn skulle vara Grunkin-Paul, och ändringen gjordes för att bringa födelseattesten i överensstämmelse med den avsikten. Båda föräldrarnas namn skulle följaktligen ingå i barnets efternamn och inget av dessa namn skulle endast utgöra ett *mellemnavn* (se ovan punkt 14). Oberoende av exakt hur situationen såg ut måste utgångspunkten dock vara att det enligt dansk rätt var möjligt för föräldrarna att välja Grunkin-Paul.

19 — Punkterna 15 och 16.

24. Föräldrarna överklagade det beslutet till tysk domstol, men deras talan ogillades i sista instans år 2003.

25. Den behöriga Standesamt (folkbokföringsmyndigheten) har enligt 1617 § punkt 2 BGB nu fört frågan till Amtsgericht Niebüll. Den domstolen ska i egenskap av Familiengericht utse den förälder som har rätt att bestämma barnets efternamn, och vars efternamn barnet kommer att förvärva om den rätten inte utövas.

26. Den domstolen har ifrågasatt huruvida lagvalsregeln i 10 § EGBGB är giltig mot bakgrund av artiklarna 12 EG och 18 EG, till den del bestämmandet av efternamn uteslutande styrs av nationalitet. Den begärde följaktligen ett förhandsavgörande från domstolen om tolkningen av EG-fördraget, angående frågan huruvida 10 § EGBGB står i överensstämmelse med EG-fördraget. [20]

27. Under förfarandet vid domstolen ifrågasattes möjligheten att ta upp begäran om förhandsavgörande till sakprövning, därför att den hänskjutande domstolen tycktes agera i egenskap av förvaltningsmyndighet snarare än domstol.

28. I sitt förslag till avgörande av den 30 juni 2005 medgav generaladvokaten Jacobs att det rådde en sådan osäkerhet, men han ansåg ändå att domstolen skulle besvara tolkningsfrågan. [21] Han ansåg att situationen omfattades av gemenskapsrätten och att det, trots att det inte förelåg någon diskriminering på grund av nationalitet, var ”totalt oförenligt med ställningen som medborgare i Europeiska unionen... att behöva använda olika namn enligt bestämmelserna i olika medlemsstater”. [22]

29. I dom av den 27 april 2006 konstaterade domstolen att den inte var behörig att besvara tolkningsfrågan eftersom den hänskjutande domstolen inte kunde anses utöva dömande verksamhet.

30. Den 30 april 2006 ansökte paret på nytt om att få sonen registrerad av Standesamt med efternamnet Grunkin-Paul, det namn han förvärvat i Danmark. Standesamt avslog på nytt begäran med hänvisning till att det inte var möjligt enligt tysk rätt.

31. Enligt de tyska processreglerna prövas föräldrarnas överklagande av det nya avslaget av en annan Amtsgericht, nämligen Amtsgericht Flensburg. Den domstolen har påpekat att den enligt tysk rätt är förhindrad att

20 — Domen i målet Standesamt Stadt Niebüll (ovan fotnot 17).

21 — Punkterna 30–44 i hans förslag till avgörande.

22 — Punkterna 45–56.

förelägga folkbokföringsmyndigheten att registrera ett sammansatt efternamn, men ställer sig liknande frågor som Amtsgericht Niebüll.

32. Den har därför begärt ett förhandsavgörande av följande fråga:

”Kan den tyska lagvalsregel som föreskrivs i artikel 10 EGBGB anses vara giltig mot bakgrund av diskrimineringsförbudet i artikel 12 EG och med hänsyn till den rätt till fri rörlighet som varje unionsmedborgare har enligt artikel 18 EG, i den mån det enligt namnlagstiftningen endast är medborgarskapet som är avgörande?”

33. Skriftliga yttranden har ingetts av Stefan Grunkin, den belgiska, den franska, den tyska, den grekiska, den litauiska, den nederländska, den polska och den spanska regeringen samt av kommissionen. Den tyska, den grekiska, den litauiska och den spanska regeringen och kommissionen var närvarande vid förhandlingen.

Upptagande till sakprövning

34. Det har inte formellt ifrågasatts huruvida förevarande begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning, men den belgiska regeringen har, för det första, frågat huruvida den hänskjutande domstolen är behörig att besluta om att registrering av ett sammansatt efternamn ska företas, särskilt mot bakgrund av att ett slutgiltigt avgörande har nåtts i ett tidigare förfarande och, för det andra, om förevarande förfarande är genuint till sin natur.

35. Den tveksamheten delas dock inte av den tyska regeringen, som tämligen ingående förklarat att förevarande förfarande, enligt tysk rätt, både kan tas upp till sakprövning och avser ett verkligt tvistemål. Leonhard Matthias föräldrar har väckt talan (vilket inte är uteslutet på grund av det slutgiltiga avgörandet av deras tidigare talan år 2003) mot folkbokföringsmyndigheten och yrkat att den ska föreläggas att registrera barnets efternamn som Grunkin-Paul. För att avgöra om det yrkandet kan bifallas – och i det sammanhanget agerar den tveklöst i egenskap av domstol – behöver den hänskjutande domstolen en tolkning av gemenskapsrätten.

36. Under dessa omständigheter anser jag inte att det är nödvändigt att domstolen prövar frågan om upptagande till sakprövning närmare i förevarande mål.

Prövning i sak

Inledande överväganden

37. Internationell privaträtt är, oberoende av vad namnet kan antyda, inte en folkrättslig regelsamling. Det är en del av den nationella lagstiftningen i varje enskild rättsordning. Den tillhandahåller en mekanism eller rättare sagt en rad sammanlänkade mekanismer för att, i de fall där rättsliga situationer eller förhållanden har kopplingar till mer än en rättsordning, fastställa vilka domstolar eller myndigheter som är behöriga, vilken materiell rätt som ska tillämpas och vilka verkningar eller erkännanden som ska ges beslut som fattas, eller rättshandlingar som vidtas, i enlighet med andra rättsordningar.

38. Mot bakgrund av att de berörda situationerna eller förhållandena per definition spänner över behörighetsområdena för olika nationers domstolar, interagerar de olika rättsordningarnas kugghjul naturligtvis med varandra. Ibland kuggar de friktionsfritt i varandra, ibland kränglar de. När de fungerar friktionsfritt (vilket är önskvärt), kan det bero på att de berörda rättsordningarnas regler är förenliga med varandra från början, på att man samarbetat inom ramen för ett organ som CIEC eller Haagkonferensen för internationell privaträtt [23] eller (inom Europeiska unionen) därför att deras inbördes förenlighet har säkerställts genom gemenskapsrätten. Det återstår dock många områden där den inbördes förenligheten eller harmoniseringen är ofullständig.

39. Den samlade bilden visar alltså ett komplicerat system av komplicerade mekanismer som samverkar på ett komplicerat, men inte alltid harmoniskt, sätt. Varje ändring av en mekanism kan påverka flera samspel. En ändring av reglerna i den internationella privaträtten i en rättsordning angående bestämmandet av namn kan få återverkningar inte bara på hur dessa regler samverkar med motsvarande regler i ett annat system, utan även på hur landets egna privaträttsliga regler inom närstående områden som avser personers ställning eller familjerätt fungerar (med påföljande förändringar av samspelet mellan dessa regler och reglerna i andra system) eller landets relevanta materiella regler.

40. Det är därför inte konstigt att de flesta medlemsstater som yttrat sig i förevarande mål har betonat att domstolen inte bör röra de berörda tyska lagvalsreglerna. I doktrinen har det också framställts viss kritik mot domstolens dom i målet García Avello, och mot generaladvokaten Jacobs förslag till avgörande i målet Standesamt Stadt Niebüll, för en

23 — Till vilken samtliga medlemsstater och Europeiska gemenskapen i sig är anslutna (se rådets beslut 2006/719/EG av den 5 oktober 2006).

bristande förståelse av konsekvenserna av det synsätt som intagits. [24]

41. Det här är utan tvekan ett område där domstolen bör gå varsamt och försiktigt fram. Att den ska gå varsamt fram betyder dock inte att den helt ska avstå från att agera.

42. Som flera medlemsstater har påpekat är detta ett område som gemenskapen har rätt att reglera – på samma sätt som den, med stöd av artikel 61 c och 67.1 EG, redan har reglerat behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar [25] och planerar att reglera den tillämpliga lagstiftningen i frågor rörande äktenskap. [26]

43. Mot den bakgrunden är domstolens uttalande i domen i målet García Avello [27] desto mer angeläget. Den slog fast att ”såsom gemenskapsrätten är utformad för närvarande ankommer det visserligen på medlemsstaterna att utforma regler avseende personnamn. Medlemsstaterna måste dock likafullt beakta gemenskapsrätten vid utövandet av denna behörighet... och detta särskilt vad avser fördragets bestämmelser om rätten för samtliga medborgare i unionen att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier”.

44. Följaktligen kan inte domstolen undandra sig skyldigheten att tolka gemenskapsrätten så att den hjälper de nationella domstolarna, såsom Amtsgericht Flensburg i förevarande mål, vars uppgift är att avgöra om en viss nationell bestämmelse faktiskt är förenlig med gemenskapsrätten.

24 — Se, exempelvis, kommentarerna angående domen i målet García Avello av Mathias Audit, i Recueil Dalloz 2004, s. 1476, punkt 20, och av Thomas Ackermann, i Common Market Law Review 2007, s. 141, särskilt s. 153, och angående förslaget till avgörande i målet *Standesamt Stadt Niebüll* av Dieter Henrich, i Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts 2005, s. 422.

25 — Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, s. 1).

26 — Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och införande av bestämmelser om tillämplig lag i äktenskapsmål (KOM (2006) 399 slutlig, av den 17 juli 2006). I motiveringen förklaras att den ”ökade rörligheten inom Europeiska unionen har lett till att antalet internationella par ökar. Det rör sig om makar med olika nationalitet, makar som bor i olika medlemsstater eller som bor i en medlemsstat där bara den ena eller ingen av dem är medborgare” – vilket just är bakgrunden i förevarande mål.

27 — Punkt 25.

45. Det är naturligtvis sant att frågan vore enklare om gemenskapsrättsliga regler för att hantera frågan hade antagits (eller om samtliga medlemsstater vore medlemmar i CIEC och hade ratificerat alla dess konventioner). En lösning i form av lagstiftning eller konventioner skulle dessutom vara lämplig inom ett sådant område. De överläggningar som föregår antagandet av gemenskapslagstiftning eller multilaterala överenskommelser är självklart längre, mer grundliga och heltäckande än vad som någonsin kan uppnås inom ramen för ett förfarande om förhandsavgörande vid domstolen. Med tanke på medborgarnas ökande rörlighet inom Europeiska unionens territorium, som inte bara är en gemensam marknad, utan också ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, är det också naturligt att intressekonflikter rörande bestämmande och användning av personnamn kan uppstå (och sannolikt kommer att uppstå) i ökande takt om inte, och till dess att, en tillfredsställande lösning hittas. En sådan lösning bör vara fullständigt och systematiskt genomtänkt med hänsyn tagen till alla konsekvenser för samtliga berörda rättsordningar.

46. Någon sådan lösning är dock ännu inte på plats. I det nuvarande läget måste domstolen tolka befintlig gemenskapslagstiftning angående en medborgares rätt att flytta och uppehålla sig fritt inom medlemsstaternas territorium, utan diskriminering på grund av nationalitet. Den ska göra detta mot bakgrund av den specifika situation som ligger till grund för målet vid den nationella domstolen. Domstolen ska undvika att onödigtvis inkräkta på medlemsstaternas behörighet inom området för internationell privaträtt. Samtidigt får den inte undergräva eller försvaga begreppet unionsmedborgare – ”den grundläggande ställningen för medlemsstaternas medborgare” [28] – eller agera så att de rättigheter som följer av denna ställning förlorar sin verkliga innebörd.

47. I detta fall anser jag att den fråga som behöver besvaras för att den nationella domstolen ska kunna meddela ett avgörande i det där anhängiga målet är mindre långtgående än vad som först tycks vara fallet.

48. För det första är den materiella regel i den tyska lagstiftningen som säger att ett barns efternamn ska motsvara den ena förälderns efternamn och att det inte är möjligt att kombinera båda föräldrarnas efternamn inte i sig ifrågasatt. Inga materiella regler i gemenskapsrätten är tillämpliga inom det området (och det tycks inte heller finnas någon rättslig grund för att anta sådana regler) och ingen nationell regel som föreskriver eller förbjuder någon särskild namnform tycks, i sig, kunna inskränka en medborgares rätt att inte utsättas för diskriminering och rätt att röra och uppehålla sig fritt. Problemet kan bara uppstå när en sådan regel, i fråga om en viss person, kommer i konflikt med en regel i en annan medlemsstat.

28 — Dom av den 20 september 2001 i mål C-184/99, Grzelczyk (REG 2001, s. I-6193), punkt 31. Formuleringen har upprepats flera gånger sedan dess, senast i dom av den 11 december 2007 i mål C-291/05, Eind (REG 2007, s. I-10719), punkt 32.

49. För det andra är det så att även om den nationella domstolens fråga är formulerad så att den avser huruvida den lagvalsregel som anges i 10 § EGBGB är förenlig med gemenskapsrätten, behöver den inte ta ställning till giltigheten hos den bestämmelsen i sin helhet, utan bara giltigheten av dess effekt, i kombination med 1617 § BGB, nämligen att förbjuda registrering av ett efternamn som bildats lagligt och redan registrerats i Danmark.

50. Följaktligen anser jag inte att de uttalanden som med visst eftertryck framförts av vissa medlemsstater inför denna domstol, bestående i att nationaliteten har företräde framför den stadigvarande hemvisten som anknytningsfaktor i frågor rörande personers ställning (eftersom det är ett kriterium som är mer stabilt och lätt att verifiera), är direkt relevanta, oberoende av deras giltighet. Faktum är att domstolen varken behöver eller bör välja mellan dessa två kriterier – på samma sätt som den i domen i målet García Avello inte valde mellan de belgiska och spanska reglerna om bestämmande av det namn som ett barn ska förvärva. [29] Dess specifika uppgift i förevarande mål är snarare att ta ställning till vägran att erkänna ett namn i strid med gemenskapsrättens normer.

51. Slutligen anser jag att det är väsentligt att målet vid den nationella domstolen gäller en situation där efternamnet fastställdes och registrerades vid födelsen i enlighet med tillämplig dansk lagstiftning och ändrades och registrerades kort därefter i enlighet med samma tillämpliga lagstiftning *innan* någon ansökan gjordes om registrering av namnet hos de tyska myndigheterna. Detta är således inte fråga om en ändring, i den medlemsstat där en person har sin stadigvarande hemvist, av ett namn som bestämts i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där personen är medborgare. Det faktum att det efternamn som ursprungligen registrerades var *förenligt med* de tyska reglerna, och att det ändrade efternamnet inte var det, innebär inte att det första bildades *enligt* dessa regler. Båda hade bildats enligt de danska reglerna och Leonhard Matthias föräldrar hade rätt att välja något av de alternativ som stod till buds enligt de danska reglerna medan de hade sin stadigvarande hemvist i Danmark. Det de nu begär är inte registreringen av ett barn som inte förvärvat ett efternamn, utan en återgivning i det tyska registret av ett namn som barnet redan bär i enlighet med lagstiftningen på den ort där han föddes och är stadigvarande bosatt. Och även om Leonhard Matthias namn enligt artikel 7.1 i konventionen om barnets rättigheter skulle registreras omedelbart efter födelsen i Danmark, framgår det tydligt av lydelsen av 1617 § punkt 3 BGB att det inte fanns något automatiskt krav på att hans namn skulle registreras omedelbart i ett tyskt register eller en tysk identitetshandling.

52. Jag kommer därför att behandla målet utifrån ett snävare perspektiv och för det första överväga huruvida situationen omfattas av gemenskapsrätten, för det andra överväga om den innebär någon form av diskriminering på grund av nationalitet eller inskränkning av

29 — I punkt 42 i sin dom kommenterade den visserligen motiven bakom de två systemen och hur vart och ett av dem tycktes vara anpassat till det motivet, men drog inga slutsatser rörande deras relativa fördelar.

rätten till fri rörlighet och uppehållsrätten och för det tredje överväga om en eventuell sådan diskriminering eller inskränkning kan rättfärdigas.

Gemenskapsrättens tillämplighet

53. I sitt förslag till avgörande i målet Standesamt Stadt Niebüll [30] noterade generaladvokaten Jacobs att domstolen i målet García Avello konstaterat att det fanns en gemenskapsrättslig anknytning avseende de ifrågavarande barnen, eftersom de ”är medborgare i en medlemsstat och vistas lagligt i en annan medlemsstat”. [31] Han ansåg att detsamma gällde för Leonhard Matthias.

54. Han hänvisade också till uttalandet i domen i målet Zhu och Chen [32] att situationen för en medborgare i en medlemsstat som är född i en annan medlemsstat men som ännu inte har utnyttjat rätten till fri rörlighet inte endast av denna anledning kan liknas vid en rent intern situation, där nämnda medborgare fråntas möjligheten att åberopa gemenskapsbestämmelserna om fri rörlighet och bosättning. Domstolen förklarade därefter i det målet [33] att ett barn kan åtnjuta rättigheter enligt bestämmelserna i fråga innan det uppnått den ålder som krävs för att själv kunna utöva dessa rättigheter.

55. Jag anser att situationen i målet vid den nationella domstolen omfattas av gemenskapsrättens tillämpningsområde på liknande, men ännu starkare, grunder.

56. För det första föddes Leonhard Matthias i en medlemsstat, där han var stadigvarande bosatt, samtidigt som han (endast) var medborgare i en annan medlemsstat.

57. För det andra har Leonhard Matthias i sin egenskap av unionsmedborgare en på gemenskapsrätten grundad rätt till fri rörlighet och bosättning. Dessutom utövade han och fortsätter, till skillnad från barnen i målen García Avello eller Zhu och Chen, att utöva den rätten genom att successivt vara bosatt i de två aktuella medlemsstaterna och genom att flera gånger flytta mellan dem, vilket han är tvungen att göra på grund av en familjesituation som han inte råder över.

30 — Punkterna 48 och 49.
31 — Punkt 27 i domen.
32 — Dom av den 19 oktober 2004 i mål C-200/02, Zhu och Chen (REG 2004, s. I-9925), punkt 19.
33 — Punkt 20.

58. För det tredje stötte han därvid på en konflikt mellan en regel som underställde honom lagstiftningen i en medlemsstat och ett alternativ som lagenligt stod till förfogande för hans föräldrar för hans räkning enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat och som de utnyttjat.

59. En sådan situation omfattas naturligtvis, både med hänsyn till personkretsen *(ratione personae)* och det materiella innehållet (*ratione materiae)*, av gemenskapsrättens tillämpningsområde, närmare bestämt de regler som styr en medborgares utövning av rätten till fri rörlighet och rätten att inte utsättas för diskriminering.

Föreligger diskriminering?

60. I sitt förslag till avgörande i målet Standesamt Stadt Niebüll [34] påpekade generaladvokaten Jacobs att alla som endast är tyska medborgare behandlas lika och att alla som har (eller vars föräldrar har) fler än ett medborgarskap behandlas på ett annat sätt, dock helt utan att diskrimineras på grund av sin nationalitet.

61. Ingen av de parter som yttrat sig i förevarande förfarande har invänt mot den bedömningen. Det gör inte heller jag.

62. Det stämmer att det i 10 § EGBGB *görs skillnad* mellan personer beroende på deras nationalitet, men denna åtskillnad är oundviklig när nationaliteten utgör anknytningsfaktorn till en viss rättsordning. Den *diskriminerar* däremot inte på grund av nationalitet. Syftet med förbudet mot diskriminering är inte att utplåna de skillnader som oundvikligen följer av att en person är medborgare i en medlemsstat och inte i en annan (vilka tydligt upprätthålls enligt artikel 17.1 EG andra meningen), utan att förhindra *ytterligare skillnad i* behandling på grund av nationalitet som är *till förfång* för en unionsmedborgare.

63. Enligt de tyska reglerna behandlas en unionsmedborgare som har ett enda medborgarskap i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där hon eller han är medborgare, medan alla personer som har mer än ett medborgarskap (i linje med domen i målet García Avello [35]) behandlas på ett annat sätt än personer med ett enda medborgarskap, men fortfarande i enlighet med lagstiftningen i de medlemsstater där de är medborgare. Dessutom kan de tyska materiella reglerna tillämpas på alla personer, oberoende av

34 — Punkt 53.

35 — Punkterna 32–35.

nationalitet, som har sin stadigvarande hemvist i Tyskland och som så önskar, vilket innebär att medborgare i andra medlemsstater som stadigvarande bor i Tyskland inte nekas någon förmån som erbjuds tyska medborgare.

64. Förbudet mot diskriminering – principen om likabehandling – i gemenskapsrätten är dock inte begränsat till frågor om nationalitet. Det uttrycks ofta som ett allmänt krav på att lika situationer inte ska behandlas olika och att olika situationer inte ska behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling. [36]

65. Även om den ifrågasatta regeln uppenbarligen innebär att alla situationer där en persons anknytning till en rättsordning baserar sig på nationaliteten behandlas lika, utsträcks inte denna likabehandling till situationer i vilka anknytningsfaktorn är stadigvarande hemvist. I rättsordningarna inom gemenskapen hänvisas omväxlande till det ena eller det andra kriteriet. [37] Man kan därför fråga sig om inte principen om likabehandling kräver att samma vikt tillmäts kriteriet stadigvarande hemvist som tillämpas i dansk rätt och nationalitetskriteriet som tillämpas i tysk rätt.

66. Jag anser att svaret måste vara att den gör det. Att svara på ett annat sätt skulle vara detsamma som att ta ställning för vilket kriterium som är ”bäst” och som ska tillmätas störst betydelse. Det är en uppgift som, om den ska lösas, ankommer på gemenskapslagstiftaren och inte på domstolen. Till dess det finns en enhetlig regel ankommer det på medlemsstaten att avgöra vilken anknytningsfaktor den ska använda för att fastställa vilken lagstiftning som är tillämplig på en persons namn, förutsatt att den följer gemenskapsrätten vid utövningen av den behörigheten.

67. Enbart det faktum att nationaliteten och inte den stadigvarande hemvisten (eller vice versa) valts som anknytningsfaktor strider inte i sig mot gemenskapsrättens krav på likabehandling, men en vägran att godta effekterna av åtgärder som är giltiga enligt en annan rättsordning, som använder en annan anknytningsfaktor, framstår som stötande.

68. Ett exempel på det kan vara det faktum att om Leonhard Matthias inte hade fötts

36 — Se domen i målet García Avello, punkt 31 och där angiven rättspraxis. Domstolen har kritiserats (se Ackermann, ovan fotnot 24, s. 149) för att i domen i målet García Avello ha likställt det allmänna ”Aristoteliska” begreppet likabehandling med det specifika förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet i artikel 12 EG. Oberoende av om den kritiken är berättigad eller inte, hänvisar jag här till den allmänna principen som en separat fråga.

37 — Enligt förordning nr 2201/2003 (se ovan fotnot 25, artikel 3) är det tillåtet att välja mellan dessa två kriterier för att fastställa behörigheten att ta upp frågor om äktenskapsskillnad, och kommissionens förslag om ändring av denna (se ovan fotnot 26, föreslagen ny artikel 20a) skulle medge ett val vid fastställelsen av tillämplig lag.

i Danmark utan i en medlemsstat som tillämpade (en stark form av) *jus soli* (territorialprincipen),[38] hade han kunnat förvärva medborgarskap i den medlemsstaten, och tysk rätt skulle ha godtagit ett namn som bestämts i enlighet med dess lagstiftning. Tyska medborgare som är födda i en annan medlemsstat och registrerade med ett namn som bildats i enlighet med lagstiftningen i den staten, därför att det är den stat där de har sin stadigvarande hemvist, behandlas således olika beroende på om den staten även ger dem rätt att förvärva medborgarskap där, en fråga som inte nödvändigtvis är knuten till det kriterium som används där för att fastställa vilken lagstiftning som är tillämplig i fråga om namn.

69. Om således en lagvalsregel i en medlemsstat leder till en systematisk vägran att erkänna ett efternamn som en medborgare i den medlemsstaten har förvärvat i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där han är född och har sin stadigvarande hemvist och som är tillämplig i enlighet med den senare statens lagvalsregler, så utgör inte denna vägran en diskriminering på grund av nationalitet som är förbjuden enligt artikel 12 EG. Den strider dock enligt min uppfattning mot den allmänna principen om likabehandling. Den principen förutsätter att när en situation inte är rent intern för en medlemsstat utan inbegriper utövningen av en rättighet som garanteras i EG-fördraget, ska en anknytning till lagstiftningen i en annan medlemsstat inte behandlas olika beroende på om den (enligt lagstiftningen i den andra medlemsstaten) grundar sig på nationalitet eller stadigvarande hemvist.

38 — Exempelvis Irland – se domen i målet Zhu och Chen, punkt 9.

70. Ett annat åsidosättande av den allmänna principen kan spåras i det faktum att de olika situationerna för, å ena sidan, tyska medborgare vars namn *inte har* registrerats i en annan medlemsstat och, å andra sidan, medborgare vars namn *har* registrerats i en annan medlemsstat behandlas på *samma* sätt enligt de tyska reglerna.

71. I likhet med förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet utesluter inte heller principen om likabehandling all åtskillnad, oberoende av omständigheterna. Det tycks därför nödvändigt att fråga sig om Leonhard Matthias rätt till fri rörlighet eller bosättning har kränkts.

Har rätten till fri rörlighet eller bosättning inskränkts?

72. I domen i målet García Avello konstaterade domstolen att ”en sådan situation med olika efternamn kan ge upphov till avsevärda problem både yrkesmässigt och privat.

Problemen kan bland annat bero på att en medlemsstat där personerna i fråga är medborgare inte tillerkänner handlingar rättsverkan om de har upprättats med användande av ett efternamn som är erkänt i en annan medlemsstat där personerna i fråga också är medborgare". [39]

73. Denna olägenhet blir på inget sätt mindre av att en person endast är medborgare i en av de berörda medlemsstaterna. Sett ur ett konkret perspektiv är den inte en konsekvens av innehavet av mer än ett medborgarskap, utan av att en person, i egenskap av unionsmedborgare, flyttat mellan medlemsstater och successivt varit bosatt, studerat, arbetat, ansökt om förmåner, fullgjort administrativa formaliteter, öppnat bankkonton och genomfört andra vardagliga transaktioner i var och en av dem.

74. Generaladvokaten Jacobs påpekade i sitt förslag till avgörande i målet Standesamt Stadt Niebüll att dessa praktiska svårigheter "utgör... ett hinder mot [Leonhard Matthias] rätt som unionsmedborgare att röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier". [40] Jag delar den uppfattningen.

75. Flera medlemsstater har dock hävdat att det inte finns något i den aktuella lagvalsregeln eller dess tillämpning som kan göra det svårare eller mindre attraktivt att utöva rätten till fri rörlighet eller bosättning. [41] I Danmark hade Leonhard Matthias föräldrar möjlighet att välja ett efternamn som stod helt i överensstämmelse med den tyska lagstiftningen och ett sådant efternamn skulle faktiskt ha getts barnet om de inte avsiktligen hade gjort ett annat val. Föräldrar kan inte avhållas från att flytta till en annan medlemsstat av vetskapen om att de kommer att behandlas på samma sätt som om de inte hade utövat rätten att göra det.

76. Det resonemanget kan inte i sig kritiseras – och det är förmodligen riktigt att det inte finns någon medlemsstat i vilken Leonhard Matthias efternamn, om han hade fötts där, skulle ha behövt registreras i en form som inte är förenlig med de materiella tyska reglerna.

77. Jag anser dock att det argumentet skjuter bredvid målet. Frågan är inte om *föräldrar* kan avhållas från att utöva sin rätt till fri rörlighet och bosättning, eller hindras i utövningen av dessa rättigheter, genom eventuella regler som kan tillämpas vid fastställelsen av deras födda eller ofödda barns efternamn. Frågan är huruvida ett *barn* som vid födseln lagenligt registrerats under ett visst namn i enlighet

39 — Punkt 36 i domen.

40 — Punkt 54 i förslaget till avgörande.

41 — Se analogt, exempelvis, dom av den 31 mars 1993 i mål C-19/92, Kraus (REG 1993, s. I-1663; svensk specialutgåva, volym 14, s. I-167), punkt 32, eller dom av den 9 september 2003 i mål C-285/01, Burbaud (REG 2003, s. I-8219), punkt 95.

med lagstiftningen i födelsemedlemsstaten – och som inte självt har gjort något val med avseende på denna registrering – drabbas av olägenheter eller problem vid utövningen av *sina egna rättigheter* som unionsmedborgare [42] om den medlemsstat där han är medborgare vägrar att erkänna det på detta sätt registrerade namnet.

78. Svaret blir oundvikligen att så är fallet. Det kommer, i alla händelser, att föreligga en diskrepans mellan hans födelseattest och hans resedokument. För en person som, liksom Leonhard Matthias, fortsättningsvis främst är bosatt i födelsemedlemsstaten och samtidigt har en stark anknytning till den medlemsstat där han är medborgare, kommer problemen ofrånkomligen att öka. Allteftersom han blir äldre kommer han att förvärva olika handlingar i det namn han har på sin födelseattest, men han kommer även att förvärva andra handlingar i det namn som erkänns av den medlemsstat där han är medborgare. Han kan studera och få kvalifikationer i båda staterna. Han kan registreras avseende sociala trygghetsändamål i båda staterna. Han kan flytta till en tredje medlemsstat och stöta på administrativa svårigheter därför att han har olika efternamn i olika handlingar. Man kan inte heller bortse från att såväl offentliga myndigheter som privata organ på senare år blivit alltmer misstänksamma mot alla situationer som ser ut att falla utanför den gängse ramen, något som ofta leder till ytterst besvärliga resultat för dem som ådrar sig deras misstankar.

42 — Jämför fallen García Avello och Zhu and Chen, i vilka båda fall domstolen lade huvudvikten vid barnens rättigheter.

79. Jag anser därför att det är uppenbart att en vägran från den medlemsstats sida där en person är medborgare att erkänna ett namn som lagenligt getts honom oundvikligen gör det väsentligt svårare för honom att utöva sina rättigheter som unionsmedborgare att flytta och bosätta sig fritt inom medlemsstaternas territorium. Det faktum att Leonhard Matthias, som den franska regeringen har påpekat i förevarande mål, faktiskt ännu inte har förhindrats eller avhållits från att flytta mellan Danmark och Tyskland innebär inte att hans rätt att göra detta inte har inskränkts.

Kan detta rättfärdigas?

80. Om det sätt på vilket den tyska lagstiftningen tillämpas i en situation som den som Leonhard Matthias befinner sig i – och jag vill åter understryka att frågan gäller en vägran att registrera det efternamn som han lagenligt förvärvat i Danmark – i princip både är oförenligt med kravet på likabehandling och sådant att det strider mot hans fördragsenliga rättigheter som unionsmedborgare, kan det då finnas något rättfärdigande för den aktuella vägran?

81. De rättfärdiganden som är tänkbara kan delas upp i sådana av systematisk karaktär, som kan motivera en automatisk vägran att erkänna eller återge ett namn när vissa

kriterier är uppfyllda, och sådana som närmare hänger samman med den individuella situationen, som kan rättfärdiga en vägran i det enskilda fallet.

82. I den första gruppen har Tyskland hänvisat till fördelarna med att inte tillåta efternamn som bildats genom en sammansättning av båda föräldrarnas efternamn (därför att kommande generationer om detta vore tillåtet skulle kunna få ohanterligt långa efternamn, [43] som satts samman av redan tidigare sammansatta namn) och fördelarna med att endast använda nationalitet som anknytningsfaktor för att fastställa vilken lagstiftning som ska vara tillämplig på en persons namn (eftersom detta är ett mer stabilt och lätt konstaterat kriterium än stadigvarande hemvist).

83. Som jag redan förklarat anser jag inte att det är nödvändigt eller lämpligt att ta ställning till de relativa fördelarna hos olika materiella regler eller lagvalsregler inom detta område. Jag anser dock att Tyskland i alla händelser inte kan hänvisa till sådana argument, eftersom tysk rätt inte helt utesluter vare sig sammansatta efternamn för sina egna medborgare (om namnet exempelvis, enligt 10 § punkt 3 EGBGB, fastställs i enlighet med den nationella lagstiftningen i det land där den förälder som är av en annan nationalitet är medborgare) eller bruket av stadigvarande hemvist som anknytningsfaktor (åter enligt 10 § punkt 3 EGBGB kan tysk rätt tillämpas om en av föräldrarna är bosatt i Tyskland, även om ingen av dem har tyskt medborgarskap [44]). Det förefaller därför som om ett erkännande av Leonhard Matthias sammansatta efternamn, som han lagenligt förvärvade i den medlemsstat där han är född och har sin stadigvarande hemvist, inte skulle stå i strid med någon absolut regel i tysk rätt. [45]

84. Den litauiska regeringen (som i övriga avseenden inte anser att effekterna av de tyska reglerna strider mot gemenskapsrätten) har, även detta inom kategorin rättfärdiganden av systematisk art, gjort gällande att ingen medlemsstat ska behöva erkänna namn som getts dess medborgare i enlighet med utländsk lagstiftning, om dessa namn inte är förenliga med det nationella språkets struktur, som är en grundläggande del av det nationella arvet.

43 — Det längsta sammansatta efternamn som registrerats i Förenade kungariket tycks vara Temple-Nugent-Brydges-Chandos-Grenville, som bars av hertigarna av Buckingham och Chandos från 1822 till 1889, när titeln togs bort – kanske på grund av de alltför många efternamnen. De flesta familjer lyckas dock undvika sådana överdrifter.

44 — Det är intressant att nämna ett mål som åberopats av generalsekreteraren för CIEC vid dess generalförsamling i Edinburgh den 15 september 2004. Den 16 februari 2004, upphävde Tribunal Administratif (förvaltningsdomstol) i Luxemburg ett beslut av de luxemburgska myndigheterna att vägra att låta ett barn till ett luxemburgskt par som var bosatt i Tyskland registreras i Luxemburg med moderns efternamn. Paret hade valt det namnet som sitt enda efternamn (se punkt 16 och fotnot 12 ovan) och barnet, som föddes i Tyskland, var registrerat med det namnet där. Allt detta skedde i enlighet med tysk rätt, som enligt det landets egna lagvalsregler kunde användas som bosättningsortens lagstiftning. Domstolen i Luxemburg slog fast att en sådan situation inte kunde anses strida mot allmän ordning i Luxemburg.

45 — Jämför med punkt 44 i domen i målet García Avello, där domstolen betonade att en systematisk vägran från de belgiska myndigheternas sida att tillåta ett byte av efternamn var uppenbart oproportionerligt eftersom undantag medgavs i andra jämförbara situationer.

Ett litauiskt efternamn har olika form beroende på om det bärs av en man eller en kvinna och, i fråga om kvinnor, beroende på om kvinnan är gift eller ogift. Dessa skillnader utgör en integrerad del av språkets struktur, och förvanskade former är ur ett nationellt perspektiv inte godtagbara.

85. Jag anser inte att det är nödvändigt att ta ställning till det argumentet inom ramen för förevarande mål. Det finns inget som tyder på att ett efternamn som Grunkin-Paul strider mot grundläggande tyska språkprinciper. Jag noterar dock att Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna har framhållit betydelsen av hänsyn till det nationella språket inom området för personnamn och godtagit att det kan vara motiverat att införa språkliga regler. [46]

86. Beträffande omständigheter som kan rättfärdiga en vägran att erkänna eller återge ett namn i ett visst fall finns det olika möjligheter. Det är uppenbart att det förefaller vara motiverat att neka registrering av ett efternamn som på något sätt är löjeväckande eller stötande. Om den nationella lagstiftningen inte tillåter att syskon har olika efternamn kan det eventuellt vara motiverat att neka registrering av ett namn som kan ge upphov till en sådan situation. Det skulle även kunna vara motiverat att neka registrering av ett namn som ges i enlighet med lagstiftningen i en annan medlemsstat som barnet har anknytning till på grund av födelse, men inte nationalitet, om födelseorten har valts enbart för att kringgå reglerna i den medlemsstat där barnet är medborgare och det inte finns någon annan verklig anknytning till den platsen. [47]

87. I förevarande mål finns dock inget som tyder på att något av dessa fall föreligger. Framför allt verkar det vara så att Leonhard Matthias anknytning till Danmark, där han bott största delen av sitt liv och där man kan räkna med att han har sina vänner och rötter, är genuin och stadigvarande. Därvidlag – och med avseende på en eventuell vägran att under jämförbara omständigheter registrera ett namn med hänvisning till omständigheter som är hänförliga till det enskilda fallet – erinrar jag om att de tyska myndigheterna och domstolarna, liksom övriga medlemsstaters myndigheter och domstolar, är skyldiga att se till barnets bästa i första hand. [48] Jag anser att det sannolikt ligger i Leonhard Matthias

46 — Se Bulgakov mot Ukraina (nr 59894/00, 11 september 2007), punkt 43 och där angiven rättspraxis.

47 — Att medge ett sådant berättigande skulle visserligen i viss mån strida mot domstolens dom i målet Zhu och Chen (ovan fotnot 32), punkt 34 och följande punkter, där den underkände argumentet att det inte var möjligt att åberopa medborgarskap i en medlemsstat när det förvärvats genom den födelseplats som avsiktligt valts för det ändamålet. Domstolens resonemang där grundade sig dock på varje medlemsstats rätt att fastställa villkoren för *förvärv* av medborgarskap och gällde inte *användningen* av medborgarskap eller något annat kriterium *som anknytningsfaktor* med avseende på internationell privaträtt. Se, exempelvis, dom av den 7 juli 1992 i mål C-370/90, Singh (REG 1992, s. I-4265; svensk specialutgåva, volym 13, s. I-19), punkt 24 och där angiven rättspraxis.

48 — Se punkt 9 ovan.

intresse, nu när han snart blir tio år gammal, att det efternamn han burit nästan hela sitt liv i den medlemsstat där han har sin stadigvarande hemvist erkänns av myndigheterna i den medlemsstat där han är medborgare.

Avslutande anmärkningar

88. Jag har således kommit till den slutsatsen att domstolen bör tolka gemenskapsrätten, med avseende på en medborgares rätt att röra och bosätta sig fritt inom hela Europeiska unionen och att därvid inte behandlas diskriminerande, så att – i målet vid den nationella domstolen – Leonhard Matthias efternamn Paul-Grunkin, som lagenligt registrerades i Danmark för mer än nio år sedan, ska registreras i Tyskland.

89. Det är naturligtvis så att domstolens roll, i ett förfarande om förhandsavgörande, är att ge en tolkning av gemenskapsrätten, inte att tillämpa den lagstiftningen på den faktiska situation som ligger till grund för förfarandet vid den nationella domstolen, och att syftet med förfarandet är att säkerställa en enhetlig tolkning och tillämpning av gemenskapsrätten i alla medlemsstater. Med andra ord kan inte denna domstol själv meddela ett avgörande i det enskilda fall som föreligger vid den hänskjutande domstolen, men dess avgörande kommer att bestämma utgången i både det fallet och andra jämförbara förfaranden som kan väckas vid andra nationella domstolar.

90. Det är med avseende på den senare aspekten som jag har understrukit behovet av en viss försiktighet i förevarande mål. Även om jag helt och hållet delar generaladvokaten Jacobs uppfattning att det är ”totalt oförenligt med ställningen som medborgare i Europeiska unionen och de rättigheter som följer av detta – vilken enligt domstolen är avsedd ’att vara den grundläggande ställningen för medlemsstaternas medborgare’ – att behöva använda olika namn enligt bestämmelserna i olika medlemsstater”, [49] delar jag även den allmänt uttryckta omsorgen om att den ömtåliga strukturen för den internationella privaträttens regler om personers ställning inom Europieska unionen inte ska bringas i total oreda.

91. Jag vill därför betona att mitt synsätt inte skulle kräva några större ändringar av Tysklands materiella regler eller lagvalsregler på namnområdet, utan bara att de medgav ett större utrymme för erkännande av ett tidigare

49 — Förslag till avgörande i målet Standesamt Stadt Niebüll, punkt 56, med hänvisning till dom av den 15 mars 2005 i mål C-209/03, Bidar (REG 2005, s. I-2119), punkt 31.

namnval som gjorts i giltig ordning enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat. I den delen innebär det inget annat än en tillämpning av principen om ömsesidig erkännande, som ligger till grund för så många aspekter av gemenskapsrätten inte bara inom det ekonomiska området, utan även inom privaträtten.

92. Jag vill vidare i förevarande mål förorda ett avgörande som inte endast är utformat med utgångspunkt från den specifika situation som Leonhard Matthias befinner sig i, utan som även medger undantag med hänsyn till allmän ordning (även om jag inte anser att något giltigt undantag har åberopats i förevarande förfarande med hänsyn till hur de aktuella tyska bestämmelserna för närvarande tillämpas).

93. Avslutningsvis vill jag påpeka att även om fastställelsen av en persons namn omfattas av lagstiftningen om personers ställning, är det en tämligen speciell fråga inom det området. Den gäller identifikationen, en fråga som är skild från frågan om rättslig ställning eller rättskapacitet. Följaktligen anser jag inte nödvändigtvis att ett avgörande angående namn ska extrapoleras till sådana andra frågor.

Förslag till avgörande

94. Mot bakgrund av samtliga ovanstående överväganden föreslår jag att domstolen besvarar den tolkningsfråga som har ställts av Amtsgericht Flensburg på följande sätt:

— Tillämpningen av en lagvalsregel enligt vilken en persons namn ska fastställas i enlighet med lagstiftningen i det land där han är medborgare strider inte i sig mot artiklarna 12 EG, 17 EG eller 18 EG.

— Alla sådana regler ska dock tillämpas på ett sådant sätt att rätten för varje unionsmedborgare att flytta och uppehålla sig fritt inom medlemsstaternas territorium iakttas.

— Den rätten iakttas inte om en unionsmedborgare har registrerats under ett namn i enlighet med den tillämpliga lagstiftningen i födelsestaten, innan det blir nödvändigt att registrera hans namn någon annanstans, och personen sedan åläggs att registrera ett annat namn i en annan medlemsstat.

— Följaktligen får inte myndigheterna i en medlemsstat, vid registreringen av en unionsmedborgares namn, automatiskt vägra att erkänna ett namn som denne redan lagenligt registrerats under i enlighet med reglerna i en annan medlemsstat, om inte erkännandet skulle strida mot tvingande skäl av allmänintresse som inte medger några undantag.